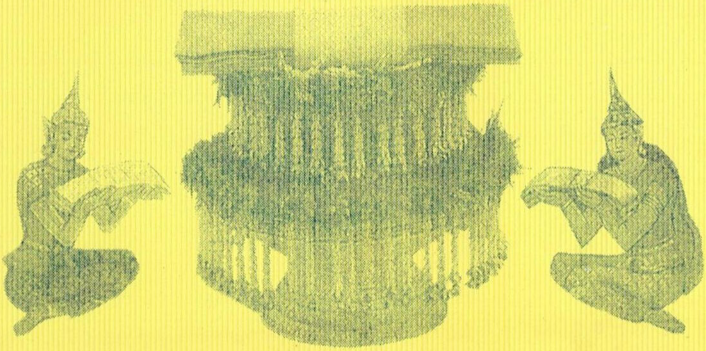

ธรรมบรรณาการ

คณะศิษยานุศิษย์

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน ในงานทอดกฐิน

ณ สำนักวิปัสสนาวิเวกอาศรม จ.ชลบุรี

วันอาทิตย์ที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2544

ประธานทอดกฐิน ปี 2544

คุณยงเทพ คุณสุนันทา ธีรพจนี

ประธานทอดผ้าป่า

- คุณปียา อิสสระยั่งยืน
- คุณอภิสรา วรรณพานิช
- คุณกิมลั้ง แซ่กอ

ขอขอบคุณทุก ๆท่าน

ที่มาร่วมงานวันนี้

สำนักวิปัสสนาวิเวกอาศรม

รายชื่อพระภิกษุจำพรรษา

ณ สำนักวิปัสสนาวิเวกอาศรม ปี 2544

เลขที่	ชื่อ	ฉายา	มาจากวัด/จังหวัด
๑.	พระบุญนาค	ปุญญนาโค	วัดมงคลประสิทธิ์ จ.ลพบุรี
๒.	พระมหาทองมั่น	สุทฺธจิตฺโต	วัดวชิรธรรมสาธิตวรวิหาร จ.กรุงเทพฯ
๓.	พระอุตะมะ	อุตฺตโม	ประเทศพม่า
๔.	พระอำนวย	ปญฺญาคโม	วัดบ้านกลาง จ.ชลบุรี
๕.	พระครูปิยวรรณโสภิต	กนฺตวณฺโณ	วัดพันทา จ.ศรีสะเกษ
๖.	พระสมพงษ์	ถิรวิริโย	สำนักวิปัสสนาวิเวกอาศรม จ.ชลบุรี
๗.	พระสมหวัง	ปิยธมฺโม	วัดคีรีวงศ์ จ.นครสวรรค์
๘.	พระวิวัฒน์	วฑฺฒจิตฺโต	วัดกุฎีทอง จ.สิงห์บุรี
๙.	พระเกษม	อภิปุญฺโญ	วัดระโสม จ.อยุธยา
๑๐.	พระสังข์เทพ	อคฺคปญฺโญ	วัดพระเชตุพนฯ จ.กรุงเทพมหานคร
๑๑.	พระเษมทวี	อินฺทปญฺโญ	วัดทรายมูล จ.เชียงใหม่
๑๒.	พระวินชัย	สิริวณฺโณ	สำนักสงฆ์ประดู่ทรงธรรม จ.สุรินทร์
๑๓.	พระอัทฒชัย	อารยธมฺโม	วัดพระนอนขอนม่วง จ.เชียงใหม่
๑๔.	พระเจมมี่	พุทธสาโร	ประเทศแคนนาดา
๑๕.	พระพัฒนพงษ์	ธีรภทฺโท	วัดต่างตา จ.นครราชสีมา
๑๖.	พระสมบัติ	อภิปุญฺโญ	วัดพระธาตุภูเขา จ.เชียงราย
๑๗.	พระวัน	สิริวณฺโณ	วัดห้วยส้ม จ.เชียงใหม่
๑๘.	พระสง่า	กตธุโร	วัดฝายหิน จ. เชียงใหม่
๑๙.	พระภาคภูมิ	ฐานธมฺโม	วัดชะนะตาราม จ.บุรีรัมย์
๒๐.	พระสมบูรณ์	อธิปุญฺโญ	วัดปฐมเจดีย์ จ.สุพรรณบุรี
๒๑.	พระเที่ยง	อุปสนฺโน	วัดราษฎร์นิยมธรรม จ.ชลบุรี
๒๒.	พระสร้างพงศ์	พทฺธสีโล	วัดใหม่เกตุงาม จ.ชลบุรี

กฐิน

การทอดกฐินนั้นถือว่าเป็นงานยิ่งใหญ่ เพราะในปีหนึ่งแต่ละวัดจะรับกฐินได้เพียงครั้งเดียว และมีกำหนดเวลาในการทอดเพียง ๑ เดือนเท่านั้น โดยนับตั้งแต่วันออกพรรษาเป็นต้นไป เรียกว่า สมัยจีวรกาล คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ จนถึงขึ้น ๘ ค่ำเดือน ๑๒

• *ประวัติการทอดกฐิน*

ในสมัยพุทธกาล เมื่อพระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระเชตวนาราม ได้มีภิกษุ ๓๐ รูป ชาวเมืองปาฐา เดินทางมาหมายจะเฝ้าพระพุทธเจ้า ที่เมืองสาวัตถี แต่มาไม่ทันเพราะใกล้ถึงวันเข้าพรรษา จึงเข้าจำพรรษา ณ เมืองสาเกต อันมีระยะทางห่างจากเมืองสาวัตถีราว ๖๐ โยชน์ ภิกษุทั้ง ๓๐ รูปนั้น ล้วนแต่เป็นผู้เคร่งครัดปฏิบัติธุดงค์ และต่างมีความศรัทธาอย่างแรงกล้า ที่จะได้เฝ้าพระบรมศาสดา เมื่อถึงวันออกพรรษาแล้ว ก็รีบเดินทางไปยังเมืองสาวัตถี โดยไม่มีการรั้งรอ แม้ว่ายังเป็นช่วงที่ฝนยังตกหนัก น้ำท่วมอยู่ทั่วไป แม้จะต้องฝ่าแดดกรำฝน ลุยโคลนอย่างไรก็ไม่ย่อท้อ

เมื่อภิกษุทั้ง ๓๐ รูป ได้เข้าเฝ้าพระบรมศาสดาสมความตั้งใจแล้ว ครั้นพระองค์ตรัสถามถึงการเดินทาง จึงได้กราบทูลเรื่องราวทั้งหมดให้ทรงทราบ พระพุทธองค์ทรงตรัสธรรมิกถา พระภิกษุเหล่านั้นก็ได้สำเร็จอรหันตผล ในลำดับนั้น พระบรมศาสดาทรงดำริถึงความยากลำบากของภิกษุเหล่านั้น จึงเรียกประชุมภิกษุสงฆ์ แล้วตรัสอนุญาตให้ภิกษุรับผ้ากฐินได้ ในเมื่อออกพรรษแล้ว

นางวิสาขาได้ทราบพุทธานุญาตและได้เป็นผู้ถวายผ้ากฐินเป็นคนแรก

• *เขตกำหนดการทอดกฐิน*

เมื่อผู้มีศรัทธาจะนำกฐินไปทอด ณ วัดใดวันหนึ่ง เมื่อถึงฤดูเข้าพรรษา ให้ไปแจ้งความประสงค์ต่อเจ้าอาวาสวัดนั้น แล้วเขียนหนังสือปิดประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

• *การเตรียมการ*

เมื่อได้กำหนดการทอดกฐินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้เป็นเจ้าภาพจองกฐิน จะต้องจัดเตรียมเครื่องกฐินเอาไว้ ได้แก่ ผ้ากฐิน คือ ไตรจีวร พร้อมทั้งเครื่องบริขารอื่นๆที่เป็นบริวารของกฐินตามแต่ศรัทธา (ถ้าจัดให้เต็มที่มักมี ๓ ไตร คือ องค์ครอง ๑ ไตร คู่สวดองค์ละ ๑ ไตร)

สำหรับทางวัดก็ต้องบอกแก่กรรมการวัดและญาติโยมผู้มีศรัทธาทั้งหลาย ให้ทราบหมายกำหนดการ เพื่อที่จะได้มาร่วมแรงร่วมใจกันตกแต่งสถานที่ จัดเตรียมงาน และทำอาหารเลี้ยงแขกที่มาทำการทอดกฐิน ครั้นก่อนวันทำพิธีทอดกฐิน ๑ วัน ทุกคนจะมาพร้อมกันที่วัด จัดการตกแต่งสถานที่ ปักธงชาติ ธงธรรมจักร และธงจระเข้ จัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้สำหรับถวายพระและใช้ในพิธี

• *การตั้งองค์กฐิน*

ในด้านเจ้าภาพ เมื่อก่อนถึงวันทอดกฐิน ก็จัดเตรียมเครื่องกฐินไว้ให้พร้อม ตั้งองค์กฐินไว้ที่วัดที่จะทอด หรือที่บ้านก็ได้ เพื่อให้เพื่อนบ้านได้มีโอกาสร่วมอนุโมทนา และบริจาคร่วมทำบุญ

กุศล เมื่อใกล้เวลาทอดก็แห่องค์กฐินมาที่วัด ตั้งไว้ในสถานที่ทางวัดจัดให้ ส่วนใหญ่จะเป็นศาลาการเปรียญ

- ***พิธีทอดกฐิน***

พิธีทอดกฐินนี้ที่สำคัญมีอยู่ ๒ ขั้นตอน คือ

๑. การถวายผ้ากฐิน

๒. พิธีกรานกฐิน (เป็นหน้าที่ของพระภิกษุ)

- ***พิธีการถวายผ้ากฐิน***

เมื่อได้เวลาทำพิธีทอดผ้ากฐิน ให้ผู้ที่มาร่วมงานหันหน้าไปทางพระประธาน ประนมมือขึ้นพร้อมกัน ประธานในพิธีจุดธูปเทียน เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้กราบพระประธานพร้อมกัน ๓ ครั้ง แล้วกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัยพร้อมกันว่าเป็นวรรค ๆไปดังนี้....

อิมินา สักกาเรนะ, พุทธัง อะภิปูชะยามิ

อิมินา สักกาเรนะ, ธัมมัง อะภิปูชะยามิ

อิมินา สักกาเรนะ, สังฆัง อะภิปูชะยามิ

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา, พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ (กราบลง ๑ ครั้ง)

สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ (กราบลง ๑ ครั้ง)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ (กราบลง ๑ ครั้ง)

ต่อไปหันหน้าไปทางพระสงฆ์ กราบลง ๓ ครั้ง ตั้งใจกล่าวคำสมาทานศีล ๕ พร้อมกันดังนี้....

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ, ติสะระเณนะ สะหะ, ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ.

ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต, วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ, ติสะระเณนะ สะหะ, ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ.

ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต, วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ, ติสะระเณนะ สะหะ, ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

ต่อไปว่าตามพระเป็นวรรค ๆไป ดังนี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3จบ)

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

(พระว่า) ติสะระณะคะมะณัง นิฏฐิตัง

(โยมรับพร้อมกันว่า) อามะ ภันเต

(ต่อไปว่าตามพระเป็นวรรค ๆไปดังนี้....)

ปาณาติปาตา, เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

อะทินนาทานา, เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

กาเมสุมิจฉาจารา, เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

มุสาวาทา, เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา, เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

หลังจากรับศีลแล้ว ให้ประธานที่จะทอดกฐิน รับผ้ากฐินมาใส่ไว้ระหว่างแขน หันหน้าไปทางพระประธาน ประนมมือ ว่า ....

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ ครั้ง)

จบแล้วหันหน้าไปทางพระสงฆ์ กล่าวคำถวายกฐิน (หรือจะให้พิธีกรกล่าวนำ แล้วให้ผู้มาร่วมงานกล่าวตามพร้อมกันก็ได้ ดังนี้

อิมัง มะยัง ภันเต, สะปะริวารัง, กะฐินะจีวะระทุสสัง สังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, อิมัง สะปะริวารัง, กะฐินะจีวะระทุสสัง, ปะฏิคคัณหาตุ, ปะฏิคคะเหตวา จะ, อิมินา ทุสเสนะ กะฐินัง, อัตถะระตุ อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ,

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายซึ่งผ้ากฐินจีวร, พร้อมกับของบริวารนี้, แก่พระภิกษุสงฆ์, ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้ากฐินจีวร, พร้อมกับของบริวารนี้, ของข้าพเจ้าทั้งหลาย, ครั้นรับแล้ว จงกรานกฐินด้วยผ้าผืนนี้, เพื่อประโยชน์และความสุข, แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย, แก่ญาติทั้งหลาย ผู้ล่วงลับไปแล้วด้วย, สิ้นกาลนานเทอญฯ

กล่าวจบแล้วให้ประเคนผ้าไตรกฐินแก่พระรูปที่ ๒ ต่อจากนั้นพระสงฆ์จะทำพิธีอปโลกน์ คือยินยอมยกให้แก่พระภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง เพื่อกรานกฐินต่อไป จากนั้นคณะเจ้าภาพเข้าประเคนสิ่งของอันเป็นบริวาร และประเคนเครื่องไทยทานแก่พระสงฆ์ทุกรูป ถ้ามีกองผ้าป่ามาถวายด้วยก็ให้กล่าวคำถวายต่อจากนี้ไปดังนี้

คำถวายผ้าป่า

(ว่า นโม พร้อมกัน) นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ ครั้ง)

อิมานิ มะยัง ภันเต, ปังสุกุละจีวะรานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุโน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ ปังสุกุละจีวะรานิ, สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง ทีฆะรัตตัง, หิตายะ สุขายะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ขอน้อมถวายซึ่งผ้าบังสุกุลจีวร, พร้อมกับของบริวารทั้งหลายเหล่านี้, แก่พระภิกษุสงฆ์, ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ, ซึ่งผ้าบังสุกุลจีวร, พร้อมกับของบริวารทั้งหลายเหล่านี้, ของข้าพเจ้าทั้งหลาย, เพื่อประโยชน์เพื่อความสุข, แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย, แก่ญาติทั้งหลายผู้ล่วงลับไปแล้วด้วย, ตลอดกาลนานเทอญฯ

เสร็จแล้วคณะผ้าป่าช่วยกันยกต้นผ้าป่าประเคนประธานสงฆ์ ประธานสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล จากนั้นพระสงฆ์เริ่มสวดให้พรเจ้าภาพกรวดน้ำ

คำกรวดน้ำ

พอประธานสงฆ์เริ่มสวดว่า ยถา...ให้เจ้าภาพเริ่มกรวดน้ำ ผู้ที่ไม่มีน้ำให้นึกในใจดังนี้...

อิทัง เม ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย

ขอส่วนบุญนี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า, ขอญาติทั้งหลาย ของข้าพเจ้า จงมีความสุขกายสุขใจเถิด

พอพระรูปที่สอง ขึ้นสัพพีติโย.....พึงพนมมือขึ้นรับพร

ประโยชน์ ๓

ตลอดระยะเวลาสี่สิบห้าปี ที่พระพุทธเจ้าเสด็จจาริกสั่งสอนมหาชน พระองค์สอนเข้าให้ทำประโยชน์ ให้แสวงหาประโยชน์ ประโยชน์ที่ที่ทรงสอนให้ทำนั้น มีอยู่ ๓ ขั้น หรือ๓ ตอน คือให้ทำประโยชน์สำหรับชาตินี้ด้วย ทำประโยชน์สำหรับชาติหน้าด้วย และทำประโยชน์อย่างยอดยิ่งคือพระนิพพานด้วย

มีบางคนเข้าใจว่า ท่านให้ทำไปตามลำดับ คือนิพพานอยู่ต่อจากชาติหน้า เข้าใจอย่างนั้นไม่ถูก ที่ว่าให้ทำ ๆนั้น คือให้ทำในชาตินี้พร้อมกันทั้ง ๓ ขั้นตอน เหมือนปลูกต้นไม้สามต้นพร้อมกัน *ถ้าสมมติว่า* คุณปู่ที่ล่วงลับไปแล้ว ท่านสั่งเสียไว้ว่าให้เราปลูกข่า ปลูกขิง ปลูกตะไคร้ไว้ในบ้าน อย่างนี้เราจะตีความว่าอย่างไร ปีนี้ปลูกข่า ปีหน้าปลูกขิง ปีต่อไปจึงปลูกตะไคร้อย่างนั้นหรือ ? ถ้าเช่นนั้นกว่าเราจะมีเครื่องครัวครบ ก็เห็นจะตายกันพอดี ที่ถูกต้องปลูกในปีนี้ทั้งสามอย่างนั้นแหละ แต่มันจะให้ผลช้าบ้างเร็วบ้างนั้นอีกเรื่องหนึ่ง การบำเพ็ญประโยชน์ก็เช่นเดียวกัน ต้องทำพร้อมกันไป ประโยชน์มี ๓ อย่างคือ

๑. ทิฏฐธัมมิกัตถะ ประโยชน์ชาตินี้
๒. สัมปรายิกัตถะ ประโยชน์ชาติหน้า
๓. ปรมัตถะ ประโยชน์อย่างยิ่ง (คือพระนิพพาน)

๑. ทิฏฐธัมมิกัตถะ ประโยชน์ชาตินี้ คือ

ในภาษาธรรมะ ท่านใช้คำว่า **ทิฏฐธัมมิกัตถะ** แปลว่า ประโยชน์เห็นทันตา หมายความว่าประโยชน์ที่จะพึงได้ในชาตินี้

คำว่า ประโยชน์ หมายถึงความสุขสมบูรณ์ ตรงกับคำที่ชอบใช้กันทั่วไปว่า **อยู่ดีกินดี** นั่นเอง

ชีวิตของคฤหัสถ์ คือคนชาวบ้าน ซึ่งครอบครองเหย้าเรือนมีลูกมีภรรยา อย่างท่านทั้งหลายนี้ จะมีความสุขสมบูรณ์ได้อย่างไรบ้าง พระพุทธเจ้าทรงวางหลัก**ความสุขสมบูรณ์ของคฤหัสถ์ไว้ ๔ ประการ คือ**

๑. ความสุขเกิดจากการมีทรัพย์

๒. ความสุขเกิดจากการจ่ายทรัพย์

๓. ความสุขเกิดจากการไม่มีหนี้

๔. ความสุขเกิดจากการทำงานที่ไม่มีโทษ

หลักที่ ๑ ความสุขเกิดจากการมีทรัพย์ หมายถึงความมั่งมีทรัพย์สินเงินทอง เป็นคฤหัสถ์ ถ้าไม่มีทรัพย์ก็ยากที่จะหาความสุขได้ จะมีแต่ทุกข์และความวิตกกังวลร้อยแปด ลงได้เป็นคฤหัสถ์แล้วไม่มีทรัพย์ ก็ไม่ผิดกับเป็นทหาร แต่ไม่มีอาวุธ พระพุทธองค์ทรงตำหนิความยากจนไว้ว่า **ทลิทฺทยํ ทุกฺขํ โลเก** ความจนเป็นทุกข์ในโลก

หลักการมีทรัพย์จะบรรลุผล พระองค์ทรงสอนให้ปฏิบัติตามแนวทาง หรือวิธีการ ๔ ประการคือ

๑. **อุฏฐานสัมปทา** ขยันทำการงาน

๒. **อารักขสัมปทา** รู้จักรักษาทรัพย์

๓. **กัลยาณมิตตตา** คบมิตรดี

๔. **สมชีวิตา** เลี้ยงชีพพอเหมาะ

หลักที่ ๒ สุขเกิดจากการจ่ายทรัพย์ หลักการจ่ายทรัพย์พระองค์ทรงสอนไว้เหมือนกัน ในหลักนี้มีข้อน่าคิดว่า ความสุขที่

เกิดจากทรัพย์นั้นมีอยู่ ๒ ชั้น คือ สุขเพราะมีนั่นครั้งหนึ่ง แล้วก็สุขตอนจ่ายอีกครั้งหนึ่ง การจ่ายทรัพย์เป็นหลักความสุขมีความสำคัญไม่น้อยกว่าการหาทรัพย์ เพราะความตระหนี่ก็ทุกข์ จ่ายไม่เป็นก็ทุกข์

ทรงสอนให้แบ่งจ่ายทรัพย์ที่หามาได้เป็น ๕ ส่วน ดังนี้

๑. เลี้ยงบิดามารดา บุตรภรรยา คนในครบครัว ให้เป็นสุข

๒. เลี้ยงดู (ช่วยเหลือ) มิตรสหาย

๓. ป้องกัน บำบัดอันตรายต่าง ๆ

๔. ทำพลีทั้งห้า คือ สงเคราะห์ญาติ รับแขก ทำบุญอุทิศ เสียภาษี บูชาเทวดา

๕. บริจาคทานแก่สมณะ

หลักที่ ๓ สุขเกิดจากความไม่มีหนี้ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่คนทั่วมักจะมองข้าม ก่อนจะเป็นหนี้เข้ามักจะไม่รู้สึกว่า **การที่เราไม่เป็นหนี้เขานั้นเป็นความสุข** แต่เมื่อเป็นหนี้แล้ว จึงรู้ตัวว่าการเป็นหนี้นั้นเป็นความทุกข์ พระพุทธเจ้าตรัสเตือนไว้ว่า **อิณาทาน ทุกฺขํ โลเก** การกู้หนี้เป็นทุกข์ในโลก แต่ก็มีหลายแห่งที่ทรงรับความจริงของคฤหัสถ์ว่า ในบางกรณีเราอาจหลีกเลี่ยงไม่ได้ พระองค์ก็ไม่ได้ทรงแสดงว่าการเป็นหนี้นั้นเป็นบาปกรรม แต่ทรงสอนให้คู่หนี้มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ทรงประณามคนโกงหนี้ว่า “ **ผู้ใดกู้หนี้เขามาแล้ว ปฏิเสธว่าไม่ได้กู้ ผู้นั้นเป็นคนเลว** “ ทรงสอนให้หลีกเลี่ยงการเป็นหนี้ด้วยการพึ่งตนเอง ถ้าจำเป็นก็ให้ปฏิบัติต่อกันด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

หลักที่ ๔ ความสุขเกิดจากงานไม่มีโทษ นี่เป็นความสุขอีกกระแสหนึ่ง ที่คนทั่วไปมักจะไม่คิด คิดแต่ว่ามีเงินใช้มาก ๆ

แล้วก็พอ ในที่นี่พระองค์ทรงตั้งขึ้นเป็นประเด็นหลักที่เดียว การงานหมายถึงการทำมาหากินตลอดจนการหาความเพลิดเพลินต่าง ๆ คนจะให้มีความสุขแท้ ต้องทำตัวไว้กับงานไม่มีโทษคือไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรม แม้จะมั่งมีก็สุขไม่ครบ เพราะความผิดที่ตัวทำ จะเป็นหนามแทงใจตลอดเวลา พลาดท่าก็ล้มครืนเอาจริง ๆกับการหากินกับงานที่มีโทษผิดนั้น ก็ไม่ผิดอะไรกับการกินปลาทั้งก้าง กินได้มากได้เร็วกว่าคนอื่น แต่ระวัง ! ประเดี๋ยวก้างตำคอแล้วจะนั่งทำตาปริบ ๆดูคนอื่นเขากินสบายไป ทรงสอนหลักการทำงานให้สำเร็จ (อิทธิบาท ๔) ไว้ ๔ ประการ คือ

๑. ฉันทะ ความรักงานที่ทำ

๒. วิริยะ ความพากเพียร ขยัน

๓. จิตตะ ความสนใจงานที่ทำ

๔. วิมังสา ความตรวจค้นด้วยปัญญา

หน้าที่ของบุตร-ธิดาต่อบิดามารดา ๕ ประการคือ

๑. ท่านได้เลี้ยงเรามาแล้ว เราควรเลี้ยงท่านตอบ

๒. ช่วยทำกิจของท่าน

๓. ดำรงวงศ์สกุล

๔. ประพฤติตนให้เป็นคนควรรับทรัพย์มรดก

๕. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน

หน้าที่ของมารดาบิดาที่มีต่อบุตรธิดา ๕ ประการคือ

๑. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว

๒. ให้ตั้งอยู่ในความดี

๓. ให้ศึกษาศิลปวิทยา

๔. หาภรรยาที่สมควรให้

๕. มอบทรัพย์ให้ในสมัยที่ควร

หน้าที่ของสามีต่อภรรยา ๕ ประการคือ

๑. ด้วยยกย่องนับถือว่าเป็นภรรยา

๒. ด้วยไม่ดูหมิ่น

๓. ด้วยไม่ประพฤตินอกใจ

๔. ด้วยมอบความเป็นใหญ่ให้

๕. ด้วยให้เครื่องแต่งตัว

หน้าที่ภรรยาทำต่อสามี ๕ ประการคือ

๑. จัดการงานดี

๒. สงเคราะห์คนข้างเคียงของสามีดี

๓. ไม่ประพฤตินอกใจสามี

๔. รักษาทรัพย์ที่สามีหามาไว้ได้

๕. ขยันไม่เกียจคร้านในกิจทั้งปวง

อบายมุข เหตุแห่งความฉิบหาย ๖ คือ

๑. ดื่มน้ำเมา

๒. เที่ยวกลางคืน

๓. เที่ยวดูการเล่น

๔. เล่นการพนัน

๕. คบคนชั่วเป็นมิตร

มือทำให้รวย หวยทำให้จน

ประโยชน์ในชาติหน้า

พระพุทธองค์ได้ตรัสความจริงเรื่องการเกิดดับ ทรงสอนว่า คนเราเมื่อตายลง ถ้าจิตยังไม่สิ้นกิเลส จิตจะต้องถือปฏิสนธิใหม่ คือต้องเกิดอีก การเกิดหลังจากตายแล้ว เราเรียกว่าชาติหน้า ภพภูมิเราจะไปเกิดหลังจากตายแล้วมี ๒ ประเภท คือ *สุคติภูมิ* ที่อยู่สบาย ได้แก่ พรหมโลก สวรรค์ และโลกมนุษย์ และ *ทุคติภูมิ* ที่อยู่ไม่สบาย ได้แก่ เดียรัจฉาน นรก เปรต อสุรกาย

ธรรมที่เป็นเหตุให้เกิดในสุคตินั้น พระพุทธองค์ทรงแสดงหัวข้อธรรมไว้สำหรับปฏิบัติ ๔ ข้อคือ

๑. **สัทธาสัมปทา** ถึงพร้อมด้วยศรัทธา คือมีความเชื่ออย่างถูกต้อง เช่นเชื่อในพระพุทธเจ้า ในพระธรรมคำสั่งสอน เชื่อในพระสงฆ์ เชื่อในเหตุผลที่ถูกต้อง เช่นเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อกฎแห่งกรรม เป็นต้น

๒. **สีลสัมปทา** ถึงพร้อมด้วยศีล คือรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย ให้รักษาศีล ๕ เป็นนิสัย มิใช่เพียงข่มใจทำเฉพาะครั้งคราวเท่านั้น ต้องมีศีลอยู่ทุกลมหายใจเลยทีเดียว

๓. **จาคสัมปทา** ถึงพร้อมด้วยการบริจาค คือรู้จักเฉลี่ยประโยชน์ตนแก่ผู้อื่น รู้จักให้ทาน เป็นการบรรเทาความโลภและความตระหนี่

๔. **ปัญญาสัมปทา** ถึงพร้อมด้วยปัญญา คืออบรมตนให้ฉลาด คือให้มีความรู้เรื่องความเสื่อมและความเจริญ รู้เท่าทันความจริงของชีวิต รู้ว่าชีวิตของเรานี้มีความไม่เที่ยงแท้แน่นอน ชีวิตของคนเรานี้เป็นทุกข์ ชีวิตนี้บังคับบัญชาไม่ได้ ทุกอย่างเป็นไปตามเหตุปัจจัย กรรมจะเป็นตัวกำหนด และให้ผลที่เหมาะสม

ประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพาน

พระพุทธองค์ทรงสอนให้ทำจิตให้บริสุทธิ์จนกระทั่งหมดจากกิเลส ถึงพระนิพพาน ไม่ต้องกลับมาเกิดในภพไหนๆอีก วิธีปฏิบัติก็คือการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวสติปัฏฐาน ๔ และอริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งมีสอนอยู่ทั่วๆไป

วิธีปฏิบัติต่อทรัพย์

ในเรื่องเกี่ยวกับการทำมาหาเลี้ยงชีพ ทางพระพุทธศาสนาได้สอนไว้เป็น ๓ ขั้นด้วยกัน คือ

ขั้นต้น ท่านสอนให้ **รู้จักหา รู้จักเก็บ รู้จักใช้**
ขั้นกลาง ท่านสอนให้ **รู้จักพอ ให้รู้จักให้**
ขั้นสูง ท่านสอนให้ **รู้จักวาง**

ในขั้นต้นต้องให้ครบทั้ง ๓ ขั้น จึงจะพอดี แต่คนส่วนมากมักจะทำไม่พอดี บางคนหาเก่งแต่ไม่รู้จักเก็บ บางคนรู้จักหารู้จักเก็บแต่ไม่รู้จักใช้ บางคนรู้จักหาแต่ไม่รู้จักเก็บ รู้จักใช้อย่างเดียว ได้มาเท่าไรใช้หมด

เมื่อปฏิบัติขั้นต้นครบทั้ง ๓ แล้ว จะได้ประโยชน์ในปัจจุบันอย่างสมบูรณ์ ต่อจากนั้นจึงก้าวเข้าสู่ขั้นที่ ๒ หรือขั้นกลาง คือ รู้จักพอ และรู้จักให้ เมื่อปฏิบัติชั้นกลางได้แล้ว จะได้ความสุขใจในท่ามกลางความรักความนับถือจากผู้อื่น

ในบั้นปลายแห่งชีวิต ควรก้าวขึ้นสู่ขั้นสูง คือรู้จักวาง เมื่อทำได้จะได้ความสงบสุขสูงสุด ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

เรื่องคนมืด คนสว่าง

พระพุทธเจ้าประทับ ณ วิหารเชตวัน เมืองสาวัตถี ได้ตรัสกับพระเจ้าปเสนทิโกศลว่า

มหาบพิตร คนที่เกิดมาในโลกนี้ มีทั้งหมด ๔ ประเภทคือ

๑. คนที่มืดมา แล้วมืดไป คือคนที่เกิดมาในตระกูลต่ำยากจน ทุพพลภาพ พิการ ซ้ำยังประพฤติทุจริตด้วยกาย วาจา ใจ ตายแล้วไปเกิดในนรก

๒. คนที่มืดมาแล้วสว่างไป คือคนที่เกิดมาในตระกูลต่ำยากจน ทุพพลภาพ พิการ แต่ประพฤติสุจริตด้วยกาย วาจา ใจ ตายแล้วไปเกิดในสวรรค์

๓. คนที่สว่างมาแล้วมืดไป คือคนที่เกิดมาในตระกูลร่ำรวย มีผิวพรรณงาม แต่ประพฤติทุจริตด้วยกาย วาจา ใจ ตายแล้วไปเกิดในนรก

๔. คนที่สว่างมาแล้วสว่างไป คือคนที่เกิดมาในตระกูลร่ำรวย มีผิวพรรณงาม และประพฤติสุจริตด้วยกาย วาจา ใจ ตายแล้วไปเกิดในสวรรค์

ปุคคลสูตร ๑๕/๑๓๒

พระสูตรนี้แสดงว่า ทุกคนไม่อาจจะเลือกที่มาได้ แต่เราก็อาจที่จะเลือกที่ไปได้ นั่นก็หมายความว่า เรามันเกิดมาเสียแล้วจะไปเลือกอีกได้อย่างไร ถ้าจะเลือกอีกก็ต้องตายเสียก่อนแล้วไปเกิดใหม่ แต่ก็ต้องระวังให้ดีนะ จะต้องเร่งรีบสร้างความดีไว้ให้มาก ถ้าไม่มีความดีคือทาน ศีล ภาวนา ไว้เป็นทุนในปัจจุบันนี้

แล้ว เอาแต่หวังลมๆแล้งๆ โอกาสที่จะมาเกิดเป็นคนอย่างนี้อีกก็แสนยาก อย่าว่าแต่จะมาเกิดในตระกูลดีเลย

กรรม คือการกระทำของเรานี่แหละ นับว่าสำคัญที่สุด จะเกิดมาสวย รวยปานใด มันไม่สำคัญหรอก ไม่ช้าก็ตายเน่าเข้าโลงหมด สิ่งที่จะติดตามไปไม่ลดละก็คือ ความดีกับความชั่วนั่นแหละเป็นของเราแน่นอน

ดังนั้น การที่เราเกิดมาเป็นคนกับเขาชาติหนึ่งนี้ ก็นับว่าเป็นโชคดีมีบุญหนุนให้มาเกิดแล้ว ควรที่จะเร่งรีบทำบุญใหม่ต่อบุญเก่าเอาไว้ อย่ามัวแต่หลงตกอยู่ในมายาของโลกอันหาสาระมิได้อยู่เลย ชีวิตนี้น้อยยิ่งนัก มิทันไรก็แก่และใกล้จะตายแล้ว เมื่อตายแล้วทรัพย์สมบัติ ยศศักดิ์ ญาติมิตรและบริวาร ก็มิได้ตามเราไปด้วยเลย ปล่อยให้เป็น **สมบัติผลัดกันชม** ต่อไปเมื่อถึงเวลาก็ต้องลาจากโลกนี้ไป โลกเป็นเช่นนี้มากี่พันกี่หมื่นปีแล้ว น่าจะเบื่อหน่ายกันบ้าง น่าจะคิดกันบ้างว่า คนเราเกิดมาทำไม ? อะไรคือสาระของชีวิตที่แท้จริง ?

สิ่งที่สมปรารถนาได้โดยยาก

" ดูก่อนคฤหบดี ธรรม ๔ ประการนี้ เป็นที่ปรารถนารักใคร่ชอบใจ แต่หาได้ยากในโลก คือ

๑. ขอโภคสมบัติจงเกิดขึ้นแก่เราโดยทางที่ชอบ

๒. ขอยศจงมีแก่เรา พร้อมญาติพร้อมกับพวกพ้องของเรา

๓. ขอเราจงเป็นอยู่นาน รักษาอายุอยู่ได้ยั่งยืน

๔. เมื่อกายแตกตายไป ขอเราจงไปสู่สุคติโลกสวรรค์

ปัตตกัมมสูตร ๓๕/๑๙๘

เกณฑ์ตัดสินคนชั่วหรือคนดี

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการนี้ พึงทราบว่าเป็นอสัตบุรุษ (คนชั่ว) คือ

๑. อสัตบุรุษในโลกนี้ เรื่องใดเป็นข้อเสียหายของผู้อื่น แม้ไม่มีใครถาม ก็เปิดเผยเรื่องนั้น จะกล่าวอะไรถึงเมื่อถูกถามเล่า เมื่อมีใครซักถามเข้า ก็จะเล่าเรื่องอันเป็นข้อเสียหายของผู้อื่นอย่างพิสดารเต็มที่ ไม่ให้บกพร่อง ไม่หน่วงเหนี่ยว พึงทราบว่า ผู้นี้เป็นอสัตบุรุษ (คนไม่ดี)

๒. อสัตบุรุษในโลกนี้ เรื่องใดเป็นความดีของผู้อื่น แม้ถูกถามก็ไม่เปิดเผยเรื่องนั้น จะกล่าวอะไรถึงเมื่อไม่ถูกถามเล่า เมื่อถูกถามจังหน้าเข้า ก็จะเล่าความดีของผู้อื่นอย่างอ้อมแอ้ม ไม่เต็มปาก อ้อมค้อม หน่วงเหนี่ยว พึงทราบเถิดว่าผู้นี้เป็นอสัตบุรุษ (คนไม่ดี)

๓. อสัตบุรุษในโลกนี้ เรื่องใดเป็นข้อเสียหายของตน แม้ถูกถามก็ไม่เปิดเผยเรื่องนั้น จะกล่าวอะไรถึงไม่ถูกถามเล่า แม้ถูกถามจังหน้าเข้า ก็จะเล่าความเสียหายของตนเองอย่างอ้อมแอ้ม ไม่เต็มปาก อ้อมค้อม หน่วงเหนี่ยว พึงทราบเถิดว่า ผู้นี้เป็นอสัตบุรุษ (คนไม่ดี)

๔. อสัตบุรุษในโลกนี้ เรื่องใดเป็นความดีของตน แม้ไม่มีใครถามก็เปิดเผยเรื่องนั้นขึ้นเอง จะป่วยกล่าวอะไรถึงเมื่อมีคนถามเล่า แม้มีใครซักถามเข้า ก็จะเล่าเรื่องอันเป็นความดีของตนอย่างพิศดารเต็มที่ ไม่บกพร่อง ไม่หน่วงเหนี่ยว พึงทราบเถิดว่า ผู้นี้เป็นอสัตบุรุษ (คนไม่ดี)

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการนี้ พึงทราบว่าเป็นสัตบุรุษ (คนดี) คือ

๑. สัตบุรุษในโลกนี้ เรื่องใดเป็นข้อเสียหายของผู้อื่น แม้ถูกถามก็ไม่เปิดเผยเรื่องนั้น จะกล่าวอะไรถึงไม่ถูกถามเล่า แม้มีใครซักถามจังหน้าเข้า ก็จะเล่าเรื่องอันเป็นข้อเสียหายของผู้อื่นอย่างรวบรัดตัดความ ไม่เต็มที่ พึงทราบว่า ผู้นี้เป็นสัตบุรุษ (คนดี)

๒. สัตบุรุษในโลกนี้ เรื่องใดเป็นความดีของผู้อื่น แม้ไม่มีใครถาม ก็เปิดเผยเรื่องนั้น จะกล่าวอะไรถึงเมื่อมีใครถามเล่า แม้มีใครซักถามเข้า ก็จะเล่าความดีของผู้อื่นเต็มที่ ถี่ถ้วน ไม่หน่วงเหนี่ยว พึงทราบเถิดว่าผู้นี้เป็นสัตบุรุษ (คนดี)

๓. สัตบุรุษในโลกนี้ เรื่องใดเป็นข้อเสียหายของตน แม้ไม่มีใครถาม ก็เปิดเผยเรื่องนั้น จะกล่าวอะไรถึงเมื่อมีคนถามเล่า แม้ถูกถามเข้า ก็เล่าความเสียหายของตนเองอย่างเต็มที่ ถี่ถ้วน ไม่มีการหน่วงเหนี่ยว พึงทราบเถิดว่า ผู้นี้เป็นสัตบุรุษ (คนดี)

๔. สัตบุรุษในโลกนี้ เรื่องใดเป็นความดีของตน แม้ว่ามีใครถาม ก็ไม่เปิดเผยเรื่องนั้น แต่เมื่อมีใครซักถามจังหน้าเข้า ก็เล่าเรื่องความดีของตน อย่างรวบรัด ไม่เต็มปาก พึงทราบเถิดว่า ผู้ท่านผู้นี้เป็นสัตบุรุษ (คนดี)

สัปปุริสสูตร 35/228

เหตุผลที่คนเกิดมาแล้วไม่เหมือนกัน

พระพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ วิหารเชตวัน เมืองสาวัตถี ได้ทรงตอบปัญหาของสุภมาณพ ที่ทูลถามว่า ทำไมคนที่เกิดมาในโลกนี้

จึงมีสภาพไม่เหมือนกัน พระองค์ทรงตอบปัญหานี้ พอสรุปเป็นคู่ได้ ๗ คู่คือ

๑. คนที่เกิดมามีอายุสั้น เพราะชอบฆ่าคนหรือสัตว์ มีจิตใจเหี้ยมโหด ขาดความเมตตา กรุณาในสัตว์ ตายไปต้องตกนรก ถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์ก็ *มีอายุสั้น*

ส่วนคนที่ **มีอายุยืน** เพราะไม่ฆ่าคนหรือสัตว์ มีจิตเมตตาสงสารต่อสัตว์ทั้งปวง

๒. คนที่เกิดมามีโรคมาก เพราะตนชอบเบียดเบียนคนหรือสัตว์ ให้ได้รับความลำบากเดือดร้อนต่าง ๆ ตายแล้วต้องตกนรก เมื่อกลับมาเกิดเป็นคนจึง *มีโรคมาก*

ส่วนคนที่**มีโรคน้อย** เพราะไม่เบียดเบียนหรือทรมานคนหรือสัตว์ มีใจเมตตา เอ็นดูต่อสัตว์ทั้งปวง

๓. คนที่เกิดมามีผิวพรรณไม่งาม เพราะเป็นคนขี้โกรธ ขัดเคือง พยาบาทง่าย ตายแล้วต้องตกนรก มาเกิดเป็นคนจึงมีผิวพรรณไม่งาม

ส่วนคนที่ **มีผิวพรรณงาม** เพราะเป็นคนไม่มักโกรธ ไม่ขัดเคือง ไม่พยาบาทคน

๔. คนที่เกิดมามีอำนาจหรือความสามารถน้อย เพราะเป็นคนขี้ริษยาผู้อื่น ขาดความเคารพนับถือผู้อื่น ตายแล้วต้องตกนรก มาเกิดเป็นคนจึงมีอำนาจน้อย

ส่วนคนที่**มีอำนาจมาก** เพราะเป็นคนไม่ริษยา เคารพบูชาผู้ที่ควรเคารพ

๕. คนที่เกิดมายากจน เพราะเป็นคนไม่ชอบให้ทาน หรือขี้เหนียว ตายไปต้องตกนรก กลับมาเกิดเป็นคนจึงยากจน

ส่วนคนที่ร่ำรวย เพราะเป็นคนชอบให้ทานอยู่เสมอ มีจิตชอบเสียสละแบ่งปัน

๖. **คนที่เกิดในตระกูลต่ำ** เพราะเป็นคนกระด้างถือตัว ไม่อ่อนน้อมหรือกราบไหว้ ต่อบุคคลที่ควรอ่อนน้อมหรือกราบไหว้ ตายไปต้องตกนรก มาเกิดอีกจึงเกิดในตระกูลต่ำ

ส่วนคนที่เกิดในตระกูลสูง เพราะเป็นคนไม่เย่อหยิ่งถือตัว แต่อ่อนน้อมถ่อมตน

๗. **คนที่เกิดมามีปัญญาทรามหรือโง่เขลา** เพราะเป็นคนไม่ชอบเข้าหาผู้รู้ ไม่สนใจไต่ถามเรื่องบาป บุญ ความดี ความชั่ว ตายไปต้องตกนรก กลับมาเกิดอีกจึงโง่เขลา

ส่วนคนที่มีปัญญาดี เพราะชอบคบหากับบัณฑิตผู้รู้ ฟังธรรมะ อ่านธรรมะ สนใจศึกษาเรื่องกุศล อกุศลอยู่เนือง ๆ

จูฬกัมมวิภังคสูตร ๑๔/๓๒๓

ผลของบาปที่ล่วงศีล

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปาณาติบาต อันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้ไปนรก ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ในเปตรวิสัย วิบากแห่งปาณาติบาตอย่างเบาที่สุด ย่อมยังความเป็นผู้***มีอายุน้อย*** ให้เป็นไปแก่ผู้มาเกิดเป็นมนุษย์ (อายุไม่ยืน สุขภาพไม่ดี สามวันดี สี่วันไข้)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อทินนาทาน อันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้ไปนรก ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ในเปตรวิสัย วิบากแห่งอทินนาทานอย่างเบาที่สุด

ย่อมยังความพินาศแห่งโภคะ ให้เป็นไปแก่ผู้มาเกิดเป็นมนุษย์ (มีทรัพย์สมบัติเท่าไหร่ก็พินาศหมด)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กาเมสุมิจฉาจาร อันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้ไปนรก ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ในเปตรวิสัย วิบากแห่งกาเมสุมิจฉาจารอย่างเบาที่สุด ย่อมยังศัตรูและเวรให้เป็นไปแก่ผู้มาเกิดเป็นมนุษย์ (เป็นผู้มีเวรมีภัยมาก ไม่มีใครรัก มีแต่คนไม่ชอบ)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มุสาวาท อันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้ไปนรก ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ในเปตรวิสัย วิบากแห่งมุสาวาทอย่างเบาที่สุด ย่อมยังการกล่าวตู่ด้วยคำไม่เป็นจริงให้เป็นไปแก่ผู้มาเกิดเป็นมนุษย์ (ถูกใส่ความด้วยเรื่องที่ไม่เป็นจริงอยู่เสมอ ๆ)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปิสุณาวาจา อันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้ไปนรก ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ในเปตรวิสัย วิบากแห่งปิสุณาวาจาอย่างเบาที่สุด ย่อมยังการแตกจากมิตรให้เป็นไปแก่ผู้มาเกิดเป็นมนุษย์ (คบกับใครไม่ได้นาน ต้องมีเรื่องให้เข้าใจผิดกัน และแยกกันเสมอ)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ผรุสวาจา อันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้ไปนรก ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ในเปตรวิสัย วิบากแห่งผรุสวาจาอย่างเบาที่สุด ย่อมยังเสียงที่ไม่น่าพอใจให้เป็นไปแก่ผู้มาเกิดเป็นมนุษย์ (ย่อมได้ยินคำด่า คำที่ไม่น่ารื่นหูอยู่เป็นประจำ)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัมผัปปลาปะ อันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้ไปนรก ในกำเนิด

สัตว์ดิรัจฉาน ในเปตรวิสัย วิบากแห่งสัมผัปปลาปะอย่างเบาที่สุด ย่อมยังคำไม่ควรเชื่อถือให้เป็นไปแก่ผู้มาเกิดเป็นมนุษย์ (ไม่มีใครให้ความเชื่อถือคำที่เราพูด แม้เรื่องนั้นจะเป็นเรื่องจริง)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การดื่มน้ำเมา อันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้ไปนรก ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ในเปตรวิสัย วิบากแห่งการดื่มน้ำเมาอย่างเบาที่สุด ย่อมยังความเป็นบ้าให้เป็นไปแก่ผู้มาเกิดเป็นมนุษย์

สัพพลหุสสูตร ๒๓/๒๒๑

พระสูตรนี้ทรงว่าด้วยผลแห่งการละเมิด หรือล่วงกุศลกรรมบถ ๗ ข้อข้างต้น ส่วนข้างท้ายอีก ๓ ข้อท่านไม่ได้แสดงไว้ นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะชีวิตของคนเรา ส่วนมากจะต้องประสบอยู่แล้ว จึงได้คัดเอามาให้อ่าน ขออธิบายย่อ ๆดังนี้

เป็นอันว่า ผลบาปที่คนเราละเมิดกุศลกรรมบถ ๗ ข้อข้างต้น ทุกข้อเหมือนกันหมด คือ ต้องไปเกิดในนรก รองลงมาก็เป็นสัตว์ดิรัจฉาน และเปตรวิสัย ส่วนเศษบาปที่มาเกิดเป็นมนุษย์แล้วได้รับมีดังนี้

- ล่วงปาณาติบาต ทำให้เป็นคนมีอายุสั้น
- ล่วงอทินนาทาน ทำให้เป็นคนมีทรัพย์สินพินาศ
- ล่วงกาเมสุมิจฉาจาร ทำให้เป็นคนมีศัตรูและเวรมาก
- ล่วงมุสาวาท ทำให้เป็นคนถูกเขากล่าวตู่ด้วยคำไม่จริง
- ล่วงปิสุณาวาจา ทำให้เป็นคนแตกจากมิตร
- ล่วงผรุสวาจา ทำให้เป็นคนได้รับฟังเสียงที่ไม่น่าพอใจ

- ล่วงสัมผัปปะลาปะ ทำให้ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ
- ล่วงสุราและเมรัย ทำให้เป็นคนบ้า สติไม่สมบูรณ์

ท่านใดที่มีอายุสั้น ทรัพย์สมบัติมักพินาศ มีศัตรูและเวรมาก ถูกคนกล่าวตู่ด้วยคำไม่จริง ต้องแตกจากมิตร มักจะได้รับฟังเสียงที่ไม่เป็นมงคล ไม่ค่อยมีใครเชื่อถือถ้อยคำ และเป็นคนบ้า สติไม่สมบูรณ์ โปรดรับทราบว่า ท่านกำลังเสวยวิบาก(ผล) แห่งกรรมเก่าอยู่ ขอจงย่อมรับกฎแห่งกรรม ที่ท่านได้ทำเอาไว้ในชาติก่อน แล้วอย่าทำบาปกรรมเช่นนั้นอีก

ผลของบาปที่บุคคลล่วงศีล ๕ และวจีทุจริต ๔ นี้ นับว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวมาก คือนอกจากจะต้องไปตกนรก ไปเกิดเป็นสัตว์ดิรัจฉาน และต้องไปเป็นเปตรแล้ว ขนาดเป็นเศษกรรม ยังต้องมาใช้ในมนุษย์อีกกี่ครั้งก็นับไม่ถ้วน **นับว่าไม่ควรจะประมาททำซ้ำอีกเลย**

กรรมสั่งสม

ชายคนหนึ่งไม่เคยบริจาคเงินทำบุญเลย วันหนึ่งเพื่อนสนิทของเขามาชวนให้เขาบริจาคเงินทอดผ้าป่า เขาไม่อยากขัดใจเพื่อน จึงฝืนใจหยิบเงินบริจาคไป ๑ บาท กว่าจะบริจาคได้ก็ต้องคิดตัดสินใจอยู่นานทีเดียว

วันต่อมามีเพื่อนอีกคนหนึ่งมาชวนบริจาคร่วมผ้าป่าอีก และเขาก็ต้องบริจาคด้วยการฝืนใจอีกครั้งหนึ่ง แต่คราวนี้รู้สึกว่าตัดสินใจบริจาคได้เร็วขึ้น วันที่ ๓ มีเพื่อนมาขอรับบริจาคอีก เขาได้ควักเงินบริจาคไปเลย และรู้สึกว่าบริจาคได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้น หลังจากนั้นทุกครั้งที่เพื่อนมาขอรับบริจาค เขาจะบริจาคทันที

โดยไม่รู้สึกอึดอัดใจเลย และเงินที่บริจาคก็เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ในที่สุด ชายคนนี้ก็กลายเป็นคนใจบุญสุนทาน ชอบบริจาคทรัพย์ทำบุญเป็นประจำ วันไหนไม่ได้ทำบุญรู้สึกไม่สบายใจ ต้องไปเที่ยวบริจาคตามแหล่งสาธารณกุศลต่างๆทำไมชายคนนี้จึงเปลี่ยนเป็นคนละคน อะไรทำให้เขาเป็นคนใจแคบในตอนแรกและใจกว้างในตอนหลัง คำตอบก็คือ **กรรม** หรือการกระทำของเขาเอง เมื่อเขาข่มใจควักเงินบาทเดียวออกมาบริจาคในวันแรกนั้น กรรมดีหรือกุศลกรรมจำนวนหนึ่งได้เกิดขึ้นและคงอยู่ในใจของเขาแล้ว โดยเขาเองก็ไม่รู้สึกตัว ที่เขาบริจาคครั้งที่ ๒ ได้ง่ายขึ้นนั้น ก็เพราะกุศลกรรมนั้นช่วยสนับสนุน เมื่อการบริจาคครั้งที่ ๒ เสร็จกุศลกรรมก็เพิ่มมากขึ้น ทำให้เขาบริจาคครั้งที่ ๓ ได้ง่ายยิ่งขึ้น ทุกครั้งที่เขาบริจาค กุศลกรรมจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุด กุศลกรรมนั้นจะกลายเป็นคุณสมบัติพื้นฐานประจำใจเขา ที่ท่านเรียกว่า อุปนิสัย บารมี วาสนา สันดาน และจริต เพราะฉะนั้น คนเราที่ต่างกันก็เพราะมีอุปนิสัยต่างกัน อุปนิสัยต่างกันก็เพราะกระทำกรรมมาต่างกัน

ในด้านกรรมชั่วก็เช่นเดียวกัน คนที่เป็นมือปืนรับจ้างฆ่าคนได้ทุกชั้น โดยไม่เคยโกรธแค้นกันมาก่อน เพราะเห็นแก่เงินเพียงไม่กี่พันกี่หมื่นบาทนั้นก็เริ่มต้นสั่งสมอกุศลกรรมมาตั้งแต่ฆ่าสัตว์เล็กๆน้อยๆก่อนเช่น ยุง แมลงวัน แมลงสาบก่อน ต่อมาก็เลื่อนขึ้นไปเป็น เป็ด ไก่ แมว หมา เมื่ออกุศลกรรมหนาแน่นขึ้นก็ขยับไปฆ่า วัว ควาย แพะ แกะ ม้า ต่อจากนั้นก็ขึ้นขั้นไปฆ่าคนด้วยกัน ฆ่าคนแรกเสร็จก็ไม่สบายใจไปหลายวัน แต่หลังจากคนที่

๕ ที่ ๖ ไปแล้วฆ่าได้อย่างสบาย พอถึงคน ๒๐ เขาอาจจะรู้สึกเหมือนกับฆ่าหมาตัวหนึ่งเท่านั้น

คนที่ทำกรรมดีมาก ๆ มีกุศลกรรมสะสมหนาแน่นจนกลายเป็นอุปนิสัยบารมีแล้ว จะกระทำความดีได้ทุกชนิด และกระทำได้เกือบโดยอัตโนมัติ คนที่มีสันดานชั่วก็สามารถทำชั่วได้ทุกชนิดเหมือนกัน เพราะฉะนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสไว้มีใจความว่า **คนที่กล้าพูดเท็จทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามันเท็จ ที่จะไม่ทำบาปกรรมอย่างอื่นนั้น เป็นอันไม่มี**

การปฏิบัติธรรมครบวงจร

การปฏิบัติธรรมครบวงจร หมายความว่าทำหน้าที่ของชาวพุทธอย่างครบถ้วนทุกระดับ ไม่ติดอยู่ในระดับใดระดับหนึ่ง เช่นตักบาตรหรือให้ทาน ก็ให้อยู่แค่ให้ทานเพียงอย่างเดียวจนตลอดชีวิต ไม่เคยรักษาศีลหรือเจริญภาวนาเลย อย่างนี้เรียกว่าปฏิบัติธรรมไม่ครบวงจร

คำสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อประมวลลงแล้วมีเพียง ๓ ระดับเท่านั้น คือ ทาน ศีล และภาวนา

ทาน เป็นการพัฒนาด้านวัตถุล้วน **ศีล** เป็นการพัฒนากายกับวาจา **ภาวนา** เป็นการพัฒนาจิตใจ การเป็นชาวพุทธที่สมบูรณ์ จะต้องปฏิบัติให้ครบทั้ง ๓ ขั้น เมื่อเวลาจะได้รับผลหรืออานิสงส์ ก็ย่อมจะได้รับครบทั้ง ๓ ระดับ ดังนี้

ผู้ให้ทาน ในชาตินี้ก็มีคนรัก มีบริวารมาก ใคร ๆ ก็อยากจะคบหา แม้แต่หมามันก็ยังกระดิกหางเข้าหา ถ้าไปเกิดในชาติ

ต่อไป ก็จะร่ำรวยด้วยโภคะหรือเป็นเศรษฐี แต่ถ้าไม่รักษาศีลก็จะไม่สวย มากไปด้วยเวร และถ้าไม่เจริญภาวนาก็จะเกิดเป็นคนโง่

ผู้รักษาศีล ในชาตินี้ก็จะไม่มีเวรมีภัยกับใคร ๆ ตายไปก็เกิดเป็นคนสวย และจะปลอดภัยจากเวรและภัย แต่ถ้าไม่ให้ทานก็จะไปเกิดเป็นคนยากจนอด ๆอยาก ๆ และถ้าไม่เจริญภาวนานอกจากจนแล้วยังจะโง่อีกด้วย

ผู้ที่เจริญภาวนา ในชาตินี้ก็อยู่เป็นสุข เพราะควบคุมจิตได้ เกิดในชาติหน้าก็มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด แต่ถ้าไม่ให้ทานแม้จะฉลาดแต่ก็จน และถ้าไม่รักษาศีล นอกจากจะจนแล้วยังมีเวรมีภัยและไม่สวยอีกด้วย

ด้วยเหตุดังกล่าวมา ชาวพุทธที่มีปัญญาจึงต้องทำบุญหรือปฏิบัติธรรมให้ครบทั้ง ๓ ระดับ ส่วนจะทำได้มากน้อยแค่ไหนนั้น ต้องขึ้นอยู่ที่ระดับของศรัทธาและปัญญาของแต่ละคน ทำมากทำน้อยไม่มีใครว่ากันอยู่แล้ว ขอเพียงแต่ว่าให้ทำอย่างครบวงจรเถิด

ทำอย่างไรคนเราจึงจะมีความสุข

เรื่องของความสุขเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาแล้วย่อมพากันแสวงหา แต่ก่อนที่เราจะศึกษาเรื่องความสุข เราจำเป็นต้องศึกษาเรื่องความทุกข์กันก่อน ด้วยเหตุว่ามันเป็นของคู่กัน เหมือนกับเราอยากจะมีความสุขจากการใช้จ่ายเงิน เราก็จำต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ ทำงานหาเงินมาก่อน แล้วค่อยเสพหรือเสวยความสุขจากการใช้จ่ายเงินอย่างนั้นแหละ ความสุขก็เช่นกัน เมื่อเราชนะความ

ทุกข์ได้แล้ว ความสุขมันจะไปไหนเสีย อันว่าความทุกข์ของคนเราทั้งหมดในโลกนี้ เมื่อประมวลลงแล้วก็มีเพียง ๒ แขนงใหญ่ ๆเท่านั้น ๑. ทุกข์เพราะไม่มี ๒. ทุกข์เพราะไม่พอ

ทุกข์เพราะไม่มี คือเกิดจากความยากจน ทางแก้ทุกข์ข้อนี้แก้ได้เด็ดขาดด้วยหัวใจเศรษฐี คือ

อุ คือ ขยันทำงานหาเงิน

อา คือ พยายามรักษาทรัพย์ให้มีส่วนเหลือ

กะ คือ คบแต่เพื่อนที่ดี

สะ คือ การเลี้ยงชีพพอสมควร

ทุกข์เพราะไม่พอ คือมีมากมายแล้วเหลือเฟือแล้ว แต่ใจมันยังไม่พอ ทางแก้ทุกข์ข้อนี้ ต้องอาศัยธรรมข้อสันโดษ คือพอ**ใจตามที่มียินดีตามที่ได้** หรือยึดคติที่ว่า **เมื่อไม่มีสิ่งที่ตนชอบ ก็จงชอบสิ่งที่ตนมี** หรือจะเอาคติของหลวงพ่อเงินวันดอนยายหอมที่ว่า **รู้จักพอก่อนเป็นสุขทุกสถาน** มาท่องเป็นประจำก็จะแก้โรคหิวทางจิตได้ดีนัก

อันธรรมดาของจิตมนุษย์ปุถุชนนี้ ย่อมมีเชื้อแห่งความโลภแอบแฝงอยู่เสมอ เปรียบเหมือนไฟไม่อิ่มด้วยเชื้อ หรือทะเลไม่อิ่มด้วยน้ำฉันใด จิตของคนที่ขาด **สันโดษ** มันก็จะมีอาการ หิวอยู่ตลอดเวลาไม่ซ่างซา และเป็นกฎธรรมดาของชาวบ้านว่า ผู้ครองเรือนจะต้องมีความโลภที่อยู่ในขอบเขต เหมือนกับไฟที่อยู่ในเตา เราสามารถเอามาใช้ประโยชน์ได้ ถ้าไม่มีการควบคุมมันก็จะไหม้บ้านเมืองหมดฉันใด ความโลภสิงอยู่ในใจของใครแล้ว ถ้าไม่รู้จักควบคุมให้อยู่ในระดับ **มัจฉิมา** แล้ว ก็ย่อมจะเผาผลาญผู้นั้น ให้มอดไหม้ลงในฉับพลันฉันนั้น

ชีวิตของเรานี้น้อยนัก ถ้าไม่รู้จักควบคุมความโลภ ให้พอเหมาะพอสมควรแล้ว ชาตินี้ทั้งชาติ เราก็จะหาความสุขไม่ได้ แม้จะมีเงินเป็นล้านเป็นสิบล้าน ร้อยล้าน พันล้าน ก็ตามทีเถอะ

ดังนั้น ผู้ฉลาดจึงเป็น ผู้ใช้เงิน เงินกลายเป็นสื่อของความสุข แต่ผู้โง่เขลาจะเป็น ผู้ถูกเงินใช้ เงินกลายเป็นสื่อของความทุกข์ เพราะเป็นทาสของเงินจนวันตาย น่าสงสาร....

สตินั้นสำคัญไฉน ?

คนสมัยเก่าถือว่า เมื่อคนเจ็บใกล้จะดับจิต จะต้องบอกทางสวรรค์ให้ ผู้ที่จะบอกนั้น ถ้าเป็นพระก็ยิ่งดี คอยเตือนสติ ไม่ให้คนใกล้ตายหลงทำกาลกิริยา อุบายนี้ชอบด้วยเหตุผลของชาวพุทธนัก เมื่อจิตของผู้ตายหน่วงเอากุศลคือความดีเป็นแนวทางแล้วไซร้ สุคติคือทางไปดีย่อมอยู่ในฐานะที่จะมีได้อย่างไม่ต้องสงสัย

คำบอกทางสวรรค์ส่วนมากจะใช้ **อรหัง** เป็นพื้น บางครั้งผู้บอกทางที่ฉลาด ก็มักชวนคุยถึงบุญกุศลครั้งสำคัญ ๆ ที่ผู้จะตายเคยได้ทำไว้ เพื่อให้จิตเกิดปลื้มปีติในกุศลนั้น ๆ ทั้งนี้ก็แล้วแต่ว่าผู้ที่จะตายนั้นเคยทำกรรมชนิดไหนไว้มากน้อยเท่าไร ถ้าทำแต่กุศลกรรมเป็นอาจิณ จิตก็น้อมไปทางบุญได้ง่าย แต่ถ้าผู้จะตายมีปกติทำแต่บาปกรรมเป็นนิสัย ก็ยากแก่การที่มัคคุเทศก์จะนำทางให้ไปสู่สุคติได้

มีเรื่องเล่ากันอยู่แพร่หลายว่า โยมผู้หญิงคนหนึ่ง มีปกติชอบหาหอยโข่งขาย อยู่มาจนแก่ใกล้จะตาย มีผู้บอกทางสวรรค์

ให้ว่า อะระหัง แกกลับว่าตามเป็น อะระหอย ไป ลูกๆได้ฟังแล้วก็สลดใจ อีกรายหนึ่ง ชอบฆ่าสัตว์เป็นประจำ เวลาใกล้ตายมีผู้บอกให้นึกถึง พระอะระหัง แกกลับย้อนถามว่า พระมีหางหรือ เป็นงั้นไปอีก

จุดใหญ่ใจความของเรื่องทั้งหมดก็คือ ต้องการจะให้ผู้ที่จะตายนั้น มีสติ เป็นข้อใหญ่ สตินั้น สำคัญไฉน ถ้าจะพรรณาคุณของสติให้ครบถ้วนกระบวนความ สามวันสามคืนก็คงไม่จบสิ้น เอากันแต่เพียงย่อๆว่า ความสุขอยู่ไม่ไกล ถ้าใจเรามีสติ

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า คนบ้าก็คือคนไม่มีสติ ขาดสติ คนเราส่วนมากทุกวันนี้ ที่ยังพูดจากันรู้เรื่อง ก็เพราะมีสติอยู่บ้างเป็นบางเวลา แม้ว่าการขาดสติจะได้นำความเสียหายมาให้แก่เราๆท่านๆอยู่เสมอๆ คนส่วนมากก็ยังไม่คิดจะฝึกสติให้มีอยู่ตลอดเวลา โดยอ้างง่ายๆเพื่อขอไปทีว่า ทำไม่ได้ หรือไม่มีเวลาทำ เป็นต้น เป็นเรื่องที่ไม่มีเหตุผลสมควร เพราะเหตุไร? ก็เพราะว่า การฝึกสติให้อยู่กับเนื้อกับตัวเป็นบางครั้งบางคราวนั้นไม่ใช่เป็นของยากเย็นอะไรเลย ไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไร ทำเวลาไหน ที่ไหนก็ได้ มีแต่คุณไม่มีโทษเลย ที่สำคัญก็คือเราสามารถเอามาประยุกต์เข้ากับงานประจำวันได้ทุกชนิด ไม่เชื่อไม่ว่า แต่อยากให้ลองทำดูบ่อยๆ

คิดดูง่ายๆ ก่อนที่เราจะออกจากบ้าน ตอนใส่กุญแจบ้านถ้าเรามีสติกำกับไปด้วยในขณะนั้น เมื่อเราจากไปแล้วจะไม่มีการสงสัยว่า ใส่กุญแจบ้านหรือเปล่า? บางคนจะก้าวขึ้นรถเมล์อยู่แล้วเกิดสงสัยว่า ใส่กุญแจบ้านหรือเปล่าหนอ ดีไม่ดีก้าวพลาดตกรถเมล์ได้ บางทีไปถึงที่ทำงานแล้ว เกิดสงสัยว่าใส่กุญแจบ้าน

หรือเปล่า ใจหนึ่งก็ว่าใส่ อีกใจหนึ่งก็เกิดความไม่แน่ใจ การทำงานก็ขาดตกบกพร่อง ใจป้ำ ๆ เป๋อ ๆ ได้หน้าลืมหลัง อารมณ์หงุดหงิดเพราะห่วงบ้าน พลอยทำให้อารมณ์เสียง่าย โกรธง่ายเป็นต้น นี่ยกตัวอย่างเพียงนิดเดียว ก็มีโทษมากมายถึงเพียงนี้ ท่านยังมองไม่เห็นโทษของการอยู่โดยขาดสติอีกหรือ? การฝึกสติให้อยู่กับเนื้อกับตัวนั้น ไม่เป็นสิ่งเหลือวิสัย ลองบทง่าย ๆ กันก่อนเป็นไง คือ เวลาเดินตั้งสติไว้ที่เท้าเคลื่อนไหว นึกตามในใจว่า ขวา เมื่อเท้าขวาย่าง นึกตามในใจว่า ซ้าย เมื่อเท้าซ้ายย่าง และไม่ว่าจะทำอะไรก็ให้มีสติตามอาการเคลื่อนไหวของอิริยาบถต่าง ๆ ไปเรื่อย ๆ เมื่อหายใจเข้าก็ให้รู้อาการที่ท้องพอง เมื่อหายใจออกก็รู้อาการที่ท้องยุบ การที่เรามีสติเข้าไปรู้อาการนั้น ๆ เป็นการฝึกสติ ซึ่งไม่เป็นการเสียเวลาอะไรเลย **สติมา สุขเมธติ ความสุขอยู่ไม่ไกล ถ้าใจมีสติ**

● สติดี	มีคุณค่า	สารพัน
ระลึกทัน	กันทุกข์ภัย	ได้นานา
รีบฝึกไว้	ใช้ประกบ	กับปัญญา
ตัดตัณหา	ให้ห่างไกล	ใกล้พุทธเอยฯ

● ชาวฝรั่ง	มังค่า	มาแต่ไกล
ยังสนใจ	พระธรรม	อันล้ำค่า
แต่ชาวไทย	อยู่ใกล้	ไม่นำพา
เพชรมีค่า	ที่ตน	ไม่สนเลยฯ

รายชื่อผู้เป็นเจ้าภาพผ้าไตรถวายพระภิกษุ
เนื่องในงานทอดกฐิน ปี 2544

1. คุณบรรชา คุณประคอง อ่อนกลั่นดี	4,000 บาท
2. คุณแม่อารีพรรณ คุณขนิษฐา เหล่าชัยยนต์	2,580 บาท
3. คุณกิตติ บุญธนศักดิ์ และครอบครัว	1,000 บาท
4. คุณจารุณี วิไลลักษณ์ พร้อมบุตรธิดา	500 บาท
5. คุณพจนา ลีลาขจรจิต คุณสุภาพร ชูเทศะ	430 บาท
6. คุณป้าเพ็ญสุข ปุญญานุภาพ	430 บาท
7. น.ส.ชื่นฤดี สกุลานนท์	430 บาท
8. คุณถนอม ศิวะดิตถ์	430 บาท
9. คุณวิยะดา วีระโพธิ์ประสิทธ์	430 บาท
10.คุณสดสุข พลานุเวช	430 บาท
11. คุณแม่บุญเรือน แซ่ตั้ง	430 บาท
12. คุณสิทธิพร คุณเครือวัลย์ ศิริกร	380 บาท
13. คุณกิตติ คุณระเบียบ นาเจริญกุล	380 บาท
14. คุณสรวุธ คุณสมจิตร ต่อพงษ์พันธุ์	430 บาท
15. คุณวิชัย คุณมณี รุ่งมโน	430 บาท
16. คุณธรรมนัฐ จันทรปัตย์	430 บาท
17. คุณวิรัตน์ คุณสุพร วิชัย	430 บาท
18. คุณสว่าง คุณสุวรรณา บุญธกานนท์	430 บาท
19. คุณพิศมัย พันธุ์ขะวงศ์	340 บาท
20. คุณอัมพร บุญศิริ	340 บาท

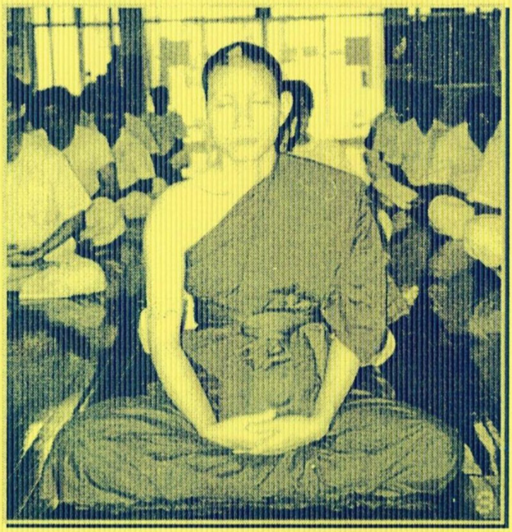

กำหนดการอบรมวิปัสสนา

ณ. สำนักวิปัสสนาวิเวกอาศรม จ.ชลบุรี

- **วันที่ 19-28 ตุลาคม 2544**

  จัดโดยชมรมศิษย์พระชนกาภิวงศ์ ติดต่อคุณคิด

  โทร. 02-5653392 /ปุ๊ก โทร. 01-7338788

- **วันที่ 10-18 พฤศจิกายน 2544**

  จัดโดยชมรมศิษย์กรรมฐานพุทธสมาคม กรุงเทพฯ

  นำโดย อาจารย์ก่องแก้ว เจริญอักษร

  โทร. 02-4128358

ต้องการร่วมปฏิบัติด้วย ติดต่อสอบถามโทร.ข้างบน